

УДК 632.8: 634.75

**ВПЛИВ ВІКУ ПЛАНТАЦІЙ СУНИЦІ НА ЗАСЕЛЕННЯ ЇЇ  
СУНИЧНИМ ПРОЗОРИМ КЛІЩЕМ (TARSONEMUS PALLIDUS  
BANKS)**

**Л.П. КАВА, кандидат сільськогосподарських наук**

*Представлені результати досліджень зараженості суниці прозорим кліщем залежно від терміну використання плантацій. Встановлено, що з віком насаджень заселеність фітофагом зростає.*

**Ключові слова: суничний кліщ, суниця, вік насаджень**

Ступінь дії фітофагів на рослину визначається їх ненажерливістю, характером спричинюваних пошкоджень та вибірковістю щодо організмів і фаз розвитку рослин. Потреба ж фітофагів у поживі пов'язана з їх розміром та фізіологічним станом, на які дуже впливають абіотичні і біотичні фактори навколишнього середовища, зокрема біохімічні особливості пошкоджуваної рослини, ступінь її розвитку, сортова належність, тощо.

Шкідливість – це складне біологічне явище, зумовлене силою дії шкідливого виду й відповідними реакціями рослин [3].

Пошкодження суничним кліщем, як відмічає Е.Е. Савдарг, супроводжується сильним пригніченням рослин, зменшенням загальної маси і кількості ягід, погіршенням їх якості, зменшенням облиствленості рослин, осіннього запасу поживних речовин в кореневищах, послабленням закладки плодкових бруньок, зимостійкості і сили весняного росту [6].

Як зазначає [1, 4, 6] ступінь шкідливості суничного кліща залежить від віку насаджень, сортових особливостей суниці, фізіологічного стану рослин, наявності оптимальних температури і вологості повітря.

**Мета досліджень** – вивчити зараженість суниці кліщем залежно від терміну використання плантацій і сорту суниці.

**Методика досліджень.** Дослідження проводили у 2007-2008 рр. в умовах Інституту помології ім. Л.П.Симиренка НААНУ. Заселеність суниці суничним кліщем оцінювали з третьої декади липня до першої декади серпня – в період масового розмноження шкідника. Заселеність кліщем насаджень залежно від їх віку вивчали у насадженнях суниці сорту Русанівка весняної посадки 2005 року. У 2006-2008 рр. у серпні відбирали три проби по 100 рослин, на яких визначали наявність шкідника і ступінь їх пошкодження кліщем за п'ятибальною шкалою:

0 – пошкоджень немає – забарвлення листків і розвиток рослин нормальні;

1 – слабе пошкодження – зміна кольору листків малопомітна;

2 – середнє пошкодження – чітка зміна забарвлення на менше половини листків, переважають зелені відтінки, пригнічення рослин слабо виражене;

3 – сильне пошкодження – більша частина листків пожовтіла, листя і ягоди дрібні, деформовані, ріст і розвиток рослин дуже пригнічені;

4 – дуже сильне пошкодження – усі листки жовтіють, рослина відмирає.

Середній бал пошкодження у заселених рослин вираховували за формулою [5]:

$$B = \frac{\sum(a \cdot b)}{n},$$

де  $B$  – середній бал пошкодження у заражених рослин;

$\sum(a \cdot b)$  – сума добутків кількості рослин на відповідний бал пошкодження;

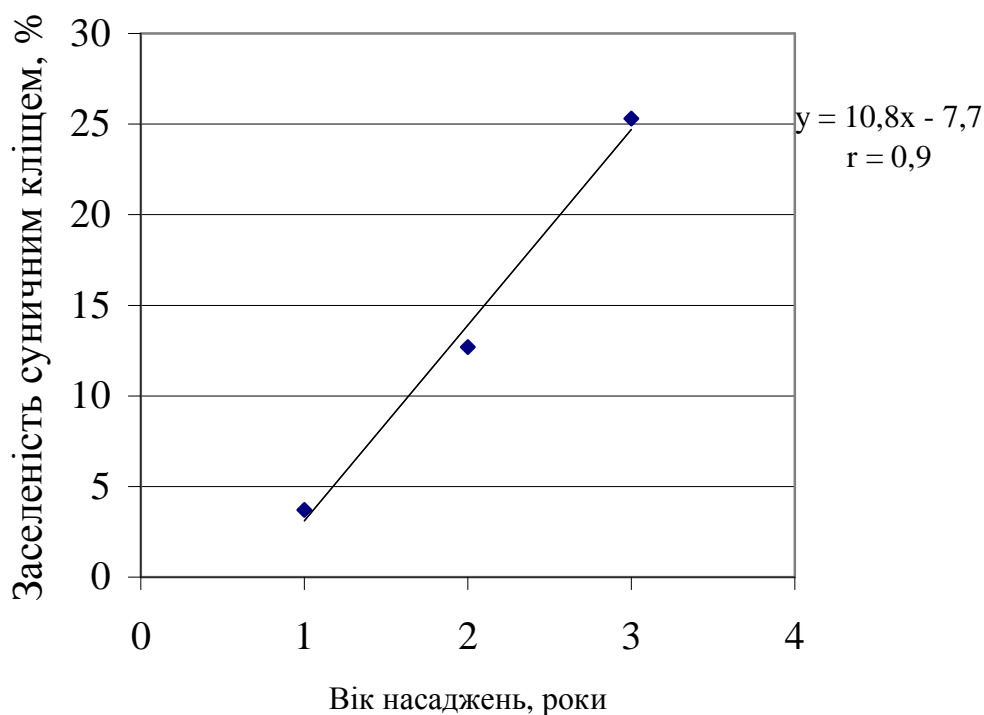
$n$  – загальна кількість пошкоджених рослин.

Коефіцієнт кореляції визначали за [2].

**Результати досліджень.** Встановлено зростання з віком насаджень заселеності суничним кліщем, що підтверджує дані Е.Е. Савзарга [6] та О.М. Коханець [4]. Ми спостерігали за накопиченням шкідника у

насадженнях суниці сорту Русанівка весняної посадки 2005 року. За нашими спостереженнями, заселеність кліщем зростала від 3,7% у перший рік до 25,3% на третій рік використання плантації (таблиця, рисунок).

Існує прямий кореляційний зв'язок між зараженістю насаджень суничним кліщем та їх віком ( $r=0,9$ ).



Залежність заселення плантації суничним кліщем від тривалості її використання

Із збільшенням тривалості експлуатації плантацій зростало також пошкодження рослин цим шкідником. Так, у 2006 році уражених рослин було 3,7%, з них 54,2% оцінено балом 1, 27,3% – 2 і 18,2% – балом 3. У цьому році рослин з оцінкою 4 бали зараження не виявили. У 2007 році (другий рік використання плантації) уражених рослин з оцінкою 1 було в 3,5 рази менше, а 2 і 3 бали відповідно у 2,4 і 2 рази більше, і вже з'явилися рослини з 4-м ступенем ураження. На третій рік використання насаджень 46,1% уражених рослин мала оцінку 3 бали, 21,1% – 2 і 18,4% – 4 бали.

Середній бал зараження у пошкоджених рослин збільшився від 1,6 в однорічній плантації до 2,7 – у трьохрічній (таблиця).

**Пошкодження суниці прозорим кліщем залежно від вікового стану насаджень (Інституту помології ім. Л.П.Симиренка НААНУ, сорт Русанівка, 2006-2008 рр.)**

Вік насаджень, роки користування	Обстежено кущів, шт.	Заселено суничним кліщем, %	З них з балом пошкодження,				Середній бал
			1	2	3	4	
Перший	300	3,7	54,5	27,3	18,2	0	1,6
Другий	300	12,7	15,8	44,7	34,2	5,3	2,3
Третій	300	25,3	14,4	21,1	46,1	18,4	2,7

**Висновки.** З віком насаджень суниці і тривалості експлуатації плантацій заселеність прозорим кліщем збільшується і зростає оцінка в балах пошкодження цим шкідником. Між зараженістю насаджень суничним кліщем та їхнім віком існує прямий кореляційний зв'язок

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Агафонова З.Я. Защита ягодников от вредителей в Нечерноземной зоне / З.Я. Агафонова. – М.: Россельхозиздат, 1977. – 62 с.
2. Доспехов Б. А. Методика полевого опыта. / Б.А. Доспехов. – М.: Агропромиздат, 1985. – 352 с.
3. Дядечко М.П. Використання ресурсів агробіоценозів в захисті сільськогосподарських культур від шкідливих організмів / М.П. Дядечко, В.С. Шелестова, О.І. Гончаренко // Науковий вісник НАУ. – 1998. – № 7. – С. 32-39.

4. Коханець О.М. До питання щодо захисту суниці від суничного прозорого кліща / О.М. Коханець // Науковий вісник НАУ. – 1998. – № 3. – С. 65-70 с.

5. Методики випробування і застосування пестицидів / С.О. Трибель, Д.Д. Сігарьова, М.П. Секун та ін.; за ред. проф. С.О. Трибеля. – К.: Світ, 2001. – 448 с.

6. Савдарг Э.Э. Земляничный клещ / Э.Э. Савдарг. – М.: Госсельхозиздат, 1958. – 64 с.

**Влияние возраста плантаций земляники на заселение их земляничным прозрачным клещом (*Tarsonemus pallidus* Banks)**

**Л.П. Кава**

*Представлены результаты исследований зараженности земляники земляничным прозрачным клещом в зависимости от срока использования насаждений. Установлено, что с возрастом насаждений зараженность фитофагом увеличивается*

**Ключевые слова:** *земляничный прозрачный клещ, земляника, возраст плантаций*

**Influence of age of plantations of strawberry on settling of them by a strawberry mite (*Tarsonemus pallidus* Banks)**

**L.P. Kava**

*Results of researches of strawberry mite depending on the age of plantations of strawberry. It is shown that population density of herbivore increases depends on the age strawberry.*

**Key words:** *strawberry mite, strawberry, age of plantations.*